

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent de les Arcades
Alçada: 399

Coordenades:

Latitud: 41.69216
Longitud: 1.90658
UTM Est (X): 409010
UTM Nord (Y): 4616176

Classificació

Número de fitxa 08182 - 98
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Caldria tornar a col·locar la llosa despresa al seu lloc i desbrossar el marge superior perquè no malmeti la coberta.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0140000300000I
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Aixopluc de marge en pedra seca ubicat a peu del camí que baixa de la Serra de Puig Gili cap a la Casa Nova de Sant Jaume. Per sobre de la feixa hi ha un bosc molt espès de pi blanc (*Pinus halepensis*) amb brolla de romaní.

La construcció està enrasada a un mur de pedra seca. Les pedres emprades són irregulars, sense desbastar. La planta interior és rectangular; mesura 0,90 metres d'amplada per 1,80 metres de fondària i un metre d'alçada (mides preses a l'interior). La coberta és de lloses planes recobertes de terra que permeten el trànsit a peu per la feixa superior, tot i que una d'elles ha cedit a causa de les arrels dels arbres. Els brancals o muntants estan lleugerament inclinats i tots dos tenen com a suport a banda i banda un roc de dimensions considerables sense desbastar. La porta mesura 0,90 metres d'alçada per 45 centímetres d'amplada. El rebaix del camí fet per la màquina dona la sensació de que tingui un graó de 40 cm per accedir-hi. Té una llinda plana. Aquesta tenia gravada la data de construcció, de la qual només es llegeix el núm. 1 i el 8, la qual cosa ens situa al segle XIX. No es conserva res del voladís, que en aquest cas escup l'aigua de pluja cap a l'exterior impedit les filtracions. Està orientada al sud.

Es tracta d'una construcció molt més senzilla que la barraca, sense tinells ni espitlleres. El seu objectiu principal és endreçar-hi les eines del camp, tot i que permet aixoplugar una o dues persones assegudes en cas d'un fort aiguat. També pot rebre el nom de barraca de marge.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 10489

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

